

Kovács Tivadar A Családjával

Ez a családom: anyám, a bátyám, Kovács Károly és az apám, Kovács Árpád. A kép 1925-ben készült, de nem emlékszem rá, hol. Egy bátyám van, Károly, aki úgy 9 évvel idősebb nálam. 1914-ben született Titelben, három héttel az első világháború kitörése előtt. Ezután apám bevonult katonának. A bátyám jogot tanult, és ügyvéd lett. Most Újvidéken lakik. Én 1923. április 24-én születtem Törökkanizsán, ami egy viszonylag kis hely a Bánságban. Ennek ellenére a megye székhelye. Akkoriban Törökkanizsán még nem voltak széles utak, a kövezet olyan volt, mint a többi vajdasági faluban [Azaz macskakő. -- A szerk.]. Villanyáram csak időszakonként volt. Eleinte csak déltől éjfélig volt villany, vagy volt, hogy este 10-ig, 11-ig, aztán később egész nap lett. Törökkanizsán sok zsidó élt, összesen mintegy 70 ember az egész helységben. A zsidók, mint a Vajdaság többi részében, főleg kereskedők voltak. Az én apám ügyvéd volt, volt még egy zsidó doktor és egy bankár is a faluban. Volt egy kis zsinagóga, amit a németek a második világháború alatt raktárnak használtak, és a háború után is így hasznosították. Nem volt rabbi, sem mikve, sem Talmud-Tóra, sem jesiva. Ha a szüleim nem kényszerítették volna, én nem jártam volna zsinagógába. Ennek ellenére volt bar micvám. Nem emlékszem, mi volt a kedvenc tantárgyam az iskolában. Az első és második osztályban csak egy tanító volt. Úgy emlékszem, hogy ő jó tanár volt. Érdekes, hogy ez az ember néhány évvel ezelőtt halt meg, 98 vagy 99 éves volt. A harmadik osztályban egy tanítónő tanított, a negyediket egy másik tanítónő. Az, aki a negyediket tanította, szintén hosszú életű volt, amikor meghalt, én még dolgoztam, de már épp nyugdíj előtt álltam. Jó tanárok voltak általában. Jártam különórákra is az iskolai tanításon kívül, zenére taníttattak, de hamar meggyőződhetek róla, hogy ez teljesen hiábavaló, mert semmiféle érdeklődést nem mutattam. Az iskolában nem jelentett problémát, hogy zsidó vagyok. Az osztályban ugyanúgy volt az arány, mint Újvidéken: szerbek, magyarok, szlovákok, németek és zsidók jártak oda is. Gyerekként nem emlékszem antiszemitizmusra, ez még Hitler előtt volt ugyebár. Emlékszem, hogy a szülőhelyemen egy bolt épp szemben volt a házzal, ahol laktunk. A tulajdonos egy szerb kereskedő volt, a felesége pedig félig német, félig román. Rosszul beszélt szerbül, gyakran jött

össze az anyámmal és akkor németül beszélgettek. A háború előtt a szülőfalumban jártam iskolába, de ott csak egy négyosztályos elemi iskola volt. A nyolcosztályos középiskolát itt végeztem, Újvidéken. Törökkanizsa 130 kilométerre fekszik Újvidéktől, úgyhogy lehetetlen lett volna naponta odautazni. Újvidéken az anyai nagyanyámnál és nagyapámnál laktam. Amikor Újvidéken kitört a háború [1941. április], én végzős diák voltam; a megszállás alatt végeztünk.